

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Kurumsal sürdürülebilirlik gelişmekte olan bir yönetim kuramı olarak kabul edilmektedir.

Genel kabul görmüş tanıma göre sürdürülebilir kalkınma, “Gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneklerini tehlikeye sokmaksızın bugünkü kuşakların ihtiyaçlarını karşılamak”tır.

KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK NEDİR?

Kurumsal Sürdürülebilirlik, şirketlerde uzun vadeli değer yaratmak amacıyla, ekonomik, çevresel ve sosyal faktörlerin kurumsal yönetim ilkeleri ile birlikte şirket faaliyetlerine ve karar mekanizmalarına uyarlanması ve bu konulardan kaynaklanabilecek risklerin yönetilmesidir. Geleneksel büyüme ve kar maksimizasyonu modeline alternatif olarak ortaya çıkmış, gelişmekte olan bir yönetim kuramı olarak kabul edilmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sosyal sorumluluk, üçlü raporlama, sorumlu yatırım gibi kavramlar kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımının gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma

“Sürdürülebilir Kalkınma” kavramı ilk olarak 1987 yılında yayınlanan Brundtland Raporu’nda tanımlanmıştır. Genel kabul gören bu tanıma göre sürdürülebilir kalkınma; “gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneklerini tehlikeye sokmaksızın bugünkü kuşakların ihtiyaçlarını karşılamak”tır.

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından yayınlanan söz konusu raporda sürdürülebilir kalkınma, “kaynakların tüketiminin, yatırım kararlarının, teknolojik gelişmenin ve kurumsal değişimin bir uyum içinde gerçekleştiği ve insan ihtiyaçlarının ve isteklerinin şimdi ve gelecekte karşılanabilme potansiyelinin artırıldığı değişim süreci” olarak ifade edilmiştir.

Raporda ayrıca, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması görevinin sadece düzenleyici otoritelere, politika yapıcılara bırakılmayacağı, iş dünyasının bu konuda önemli bir misyonu olduğu vurgulanmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sürdürülebilirliğin gelişimine iki açıdan katkıda bulunmuştur: Birincisi; sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için şirketlerin hangi alanlara yoğunlaşması gerektiğini göstermiştir. Sağladığı ikinci önemli katkı ise; şirketlerin, hükümetin ve sivil toplumun ekolojik, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliğin gerçekleştirilmesi konusunda ortak bir hedef oluşturmasını sağlamış olmasıdır.

Kurumsal Sosyal Sorumluluk

Şirket yöneticilerinin sorumluluklarının yalnızca kendi çıkarları ya da pay sahiplerinin çıkarlarına uygun davranmakla sınırlı olmadığını, toplumun ihtiyaçlarına ve taleplerine duyarlı olmanın da yöneticiler için ahlaki bir

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Kurumsal sosyal sorumluluk; işletmelerin, gönüllülük esasına dayalı olarak sosyal ve çevresel meselelerini, örgütsel faaliyetleriyle ve sosyal paydaşlarıyla olan etkileşimleriyle bütünleştirebildiği bir kavramdır.

“Bir şirketin amaçlarına ulaşmasında şirketi etkileyebilecek ya da şirketin bu amaca ulaşmasından etkilenebilecek herhangi bir grup veya kişiler” paydaş olarak tanımlanmaktadır.

zorunluluk olarak kabul edildiğini ifade eden **kurumsal sosyal sorumluluk** yaklaşımının ortaya çıkışı, sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sürdürülebilirlik gibi kavramlardan daha eskilere dayanır ve genel olarak şirketlerin toplum içindeki rolleri ile ilgilidir.

Avrupa Birliği Komisyonu'nun 2001 yılında yaptığı tanımlamaya göre kurumsal sosyal sorumluluk; işletmelerin, gönüllülük esasına dayalı olarak sosyal ve çevresel meselelerini, örgütsel faaliyetleriyle ve sosyal paydaşlarıyla olan etkileşimleriyle bütünleştirebildiği bir kavramdır.

Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımına katkısı, yöneticilerin neden sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için çalışmaları gerektiğine ilişkin etik argümanlar ortaya koymasındadır. Toplum sürdürülebilir kalkınma hedefine inanırsa, şirketler de bu yönde çaba sarfetmek için ahlaki zorunluluk hissedeceklerdir.

Paydaş Kuramı

Felsefi bir temeli olan kurumsal sosyal sorumluluğun aksine, **paydaş kuramı** şirkete rekabet avantajı sağlayan bir stratejik yönetim yaklaşımıdır. R. Edward Freeman tarafından 1984 yılında yayınlanan “Stratejik Yönetim: Bir Menfaat Sahipleri Yaklaşımı” (Strategic Management: A Stakeholder Approach) adlı kitapta Freeman; paydaşları, “bir şirketin amaçlarına ulaşmasında şirketi etkileyebilecek ya da şirketin bu amaca ulaşmasından etkilenebilecek herhangi bir grup veya kişiler” olarak tanımlamıştır. Şirket hissedarları ve çalışanları, yatırımcılar, tüketiciler, tedarikçiler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, düzenleyici otoriteler ve hükümet şirketlerin paydaşları olarak değerlendirilebilir.

Paydaş kuramına göre, bir şirketin paydaşlarıyla ilişkisi ne kadar güçlü olursa o şirketin kurumsal amacına ulaşması o kadar kolay olacaktır. Şirketin paydaşlarıyla güçlü bir ilişki kurması ise güven, saygı ve işbirliği temeline dayanmalıdır.

Paydaşların öncelikleri, hedefleri ve şirketten beklentileri farklılaşsa da ekonomik istikrarın sağlanması, çevrenin korunması ve sosyal adaletin sağlanması tüm paydaşlar tarafından destek gören hedeflerdir. Şirketin bu hedeflere yönelik politika uygulaması, paydaşları ile ilişkilerini güçlendirerek şirketin temel hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olacaktır.

Paydaş kuramı, şirketlerin neden kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımını benimsemeleri gerektiği konusunda iş dünyasının ikna edilmesinde önemli bir destek sağlamaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Yatırım kararlarında finansal getiriye ilave olarak çevresel, sosyal ve etik kaygıların da gözetildiği yatırım stratejileri olan sorumlu yatırımlar, dünyada özellikle son 10 yılda ana yatırım temalarından biri haline gelmiştir.

Sorumlu Yatırımlar

Yatırım kararlarında finansal getiriye ilave olarak çevresel, sosyal ve etik kaygıların da gözetildiği yatırım stratejileri olan **sorumlu yatırımlar**, dünyada özellikle son 10 yılda ana yatırım temalarından biri haline gelmiştir. “Etik yatırım”, “yeşil yatırım” ve “sürdürülebilir yatırım” olarak da ifade edilebilen sorumlu yatırımlar, getiri ve sosyal faydayı birlikte maksimize etmeyi hedefleyen bir yatırım modelidir.

Günümüzde, dört temel sorumlu yatırım stratejisi kullanılmaktadır:

- ✓ Filtreleme (Screening) yaklaşımı: Negatif filtreleme stratejisinde, yatırımcılar üretim ve hizmetleri ile topluma ya da çevreye zarar veren şirketlere yatırım yapmaktan kaçınmakta; pozitif filtreleme stratejisinde ise, yatırım yapacakları şirketleri belirlerken, şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (ÇSKY) konularına ilişkin uygulamalarını dikkate alarak belli bir seviyenin üzerindeki şirket hisselerine yatırım yapmaktadırlar. Sorumlu yatırım fonu oluşturulurken, pozitif filtreleme yöntemi uygulanmaktadır.
- ✓ Hissedarlık yaklaşımı (Shareholder Advocacy): Yatırımcıların, fon aktardıkları şirketin hissedarı gibi şirketin ÇSKY faaliyetlerine ilişkin taleplerini şirket yönetimine iletip şirket kararlarını etkileyebilecekleri argümanını dikkate alan bir yatırım stratejisidir.
- ✓ Sınıfının En İyisi (Best-In Class) yaklaşımı: Aynı sektörde faaliyet gösteren şirketler kıyaslanarak en iyi derecelendirmeye sahip olanların yatırım kararlarına dahil edilmesi stratejisidir.
- ✓ Toplumsal Yatırım (Community Investing) yaklaşımı: Bu yaklaşımda yatırımcılar, şirket hisseleri yerine kamu yararına yatırım yapan kurumlara fon aktarmaktadır. Daha çok Amerika’da kullanılan bir sorumlu yatırım türüdür.

NEDEN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK?

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi’nin 2010 yılında dünyanın çeşitli ülkelerinde faaliyet gösteren 766 şirketin CEO’su ile yaptığı araştırmada, şirketleri sürdürülebilirlik politikalarına yönlendiren en etkili faktörlerin sırasıyla;

- ✓ Marka değeri, güven ve itibar sağlaması,
- ✓ Maliyet tasarrufu ile birlikte karlılığın artması,
- ✓ Personelin motivasyonunu arttırması,
- ✓ Tüketici talepleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

***Rekabet üstünlüğü,
itibar, marka değeri
yaratır.***

***Azalan maliyetler ile
birlikte karlılığın
artmasına katkıda
bulunur.***

***İş süreçlerine katılımı
teşvik ederek,
çalışanların
motivasyonlarını artırır.***

olduğu ortaya konmuştur.

Günümüzde paydaşlar şirketlerden sorumlu bir tüzel vatandaş olmalarını beklemekte, şirketin hangi yöntemlerle katma değer yarattığına ilişkin daha fazla bilgi ve şeffaflık talep etmektedir.

Meşruiyet teorisi, toplumsal sözleşme argümanına dayanır ve şirketin değer sistemi ile toplumun değer sisteminin birbirine uyumlu olması gerektiğini, aksi takdirde toplumun şirkete bir takım yaptırımlar uygulayacağını savunur. Meşruiyet teorisine göre; şirketlerin varlıklarını sürdürülebilmeleri, toplum tarafından onaylanmalarına bağlıdır. Yani şirketlerin toplum tarafından paylaşılan değer ve inançlara göre hareket etmesi başarısı için oldukça önemlidir. Globalleşme ve toplumsal gelişmeye bağlı olarak şirketlerin toplumdaki rolü artık değişmekte, toplumun şirketlerden beklentileri artmaktadır. Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımını benimseyen şirketler toplumun gözünde bir anlamda meşruiyet kazanmaktadır. Toplumun desteğini arkasına alan şirketlerin de rakiplerine karşı bir rekabet üstünlüğü sağlayacağı açıktır.

Şirketlerin içinde buldukları toplumdan bağımsız faaliyet göstermelerinin mümkün olmadığı bu yeni ekonomik düzende şirket değeri toplumsal çıkarı yansıtan farklı ölçütlere göre belirlenmeye başlamıştır. Çevre yönetimi, marka değeri, müşteri sadakati ve kurumsal etik gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır.

Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımı, kısa vadede araştırma, eğitim faaliyetleri ve risk yönetimine ilişkin ek maliyetler ortaya çıkarsa da uzun dönemde, yeni teknolojilerin kullanılması ve kurumsal kültürdeki değişim ile birlikte şirketin performansı artmaktadır. Sürdürülebilirlik politikalarının şirketlerin kurumsal itibarını artırdığı ve bu itibarın şirketin marka değerine yansıdığı düşünülmektedir. Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımını karar alma süreçlerine entegre eden şirketler, uzun vadede maliyetlerini azaltarak, verimliliklerini ve karlılıklarını artırmaktadır.

Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımı, şirketlerin iş süreçlerine ilişkin planlama yapma ve çalışanların sürece aktif katılımını sağlama taahhüdü anlamına gelmektedir. Gelişmiş bir insan kaynakları yönetiminin varlığı ise çalışanların kuruma bağlılıklarını artırarak motivasyonlarını yükseltmektedir. Paydaşları ile işbirliği içinde faaliyet gösteren şirketlerin daha kalifiye eleman istihdam etme olanakları da artmaktadır.

Şirketlerin kurumsal sürdürülebilirlik alanındaki uygulamaları sorumlu yatırım sektörü için bir sinyal oluşturmaktadır. Yatırımcılar yatırım kararlarını alırken, şirketlerin sürdürülebilirlik yaklaşımını dikkate alıp almadıklarına bakmaktadır. Çevresel, sosyal ve kurumsal yönetime ilişkin riskleri başarıyla

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Sermayeye ulaşım kabiliyetini geliştirir.

yöneten ve bu suretle kamuoyundaki itibarları artan şirketler uluslararası sorumlu yatırım sektörünün de ilgisini çekmekte, bu şirketlerin sermayeye ulaşım kabiliyetleri artmaktadır.

Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımının benimsendiği ekonomik yapıda Avrupa ülkeleri artık ticaret yaptığı şirketin çevreye zarar vermeden üretim yapmasını, çalışanlarına insan onuruna yakışır çalışma koşulları sağlamasını talep etmektedir. Uluslararası finans kuruluşları şirketlere kredi kullandırırken “çevreye saygı” kriterine de bakmaktadır.

Kurumsal sürdürülebilirlik konusunda öncü olan şirketlerin girdikleri pazarlarda sürdürülebilirlik anlayışlarına uygun tedarikçilerle çalışma gereklilikleri nedeniyle, çevresel, sosyal, kurumsal yönetim kriterlerini uygulayan küçük ve orta ölçekli şirketlere de yeni iş ortakları bulmaları fırsatı sağlanmaktadır. Böylece ucuz finansmanın yanı sıra yeni iş olanakları da ortaya çıkmaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARI

Geleneksel yönetim anlayışında, şirket yönetimi sadece şirket hissedarlarına karşı hesap verirken; kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımında, hesap verebilirliğin kapsamı genişlemiştir.

Şirketlerin hissedarları ile yöneticileri arasında ortaya çıkabilecek, asimetrik bilgiden kaynaklanan çıkar çatışmalarını ortadan kaldıracak **hesap verme mekanizmalarının** geliştirilmesi ile şirket yönetiminde şeffaflık artacak, yöneticiler şirket faaliyetleri ile ilgili açıklama yaparak, rapor vererek paydaşlarını bilgilendirme yükümlülüğü altına gireceklerdir.

Geleneksel yönetim anlayışında, şirket yönetimi sadece şirket hissedarlarına karşı hesap verirken; kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımında, hesap verebilirliğin kapsamı genişlemiştir. Paydaşlar, şirketten şeffaflık talep etmekte, finansal performanslarının yanı sıra sosyal ve çevresel performanslarına ilişkin de bilgi sahibi olmak istemektedir.

Paydaşlara şirketlerin stratejisi, yönetim yaklaşımı ve vaatleri hakkında bir değerlendirme sunmakta olan **sürdürülebilirlik raporları** (üçlü performans raporlaması, üçlü raporlama, kurumsal sorumluluk raporlaması da denmektedir) hesap verebilirliğin bir aracı olarak görülmektedir.

Sürdürülebilirlik raporları aracılığıyla paydaşlar, şirket performansını kurumsal yurttaşlık açısından değerlendirerek performansını aynı sektörde faaliyet gösteren bir başka şirketle kıyaslayabilmektedir.

Sürdürülebilirlik raporları aracılığıyla paydaşlar, şirket performansını kurumsal yurttaşlık açısından değerlendirerek performansını aynı sektörde faaliyet gösteren bir başka şirketle kıyaslayabilmektedir.

Raporlama sürecinde şirketler, uzun dönemli hedefler geliştirmekte, oluşturdukları sürdürülebilirlik vizyonu çerçevesinde yönetim stratejilerini şekillendirmektedir. Ayrıca, eksi ve artı yönlerini tespit ederek geliştirmeleri gereken alanlara odaklanabilmekte ve böylece iş dünyasında konumlarını güçlendirmek için atılması gereken adımları daha kolay belirleyebilmektedir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

UNGC, küreselleşmenin artan hızına paralel olarak, sürdürülebilirlik ve kurumsal sorumluluk anlayışları çerçevesinde politika üretmek ve uygulamaya geçirmek üzere oluşturulan en kapsamlı platformdur.

GRI'nın misyonu, küresel olarak uygulanabilir bir sürdürülebilirlik raporlaması rehberi geliştirmek ve üçlü raporlamayı finansal raporlama gibi rutin ve karşılaştırılabilir hale getirerek yaygınlaştırmaktır.

Küresel Raporlama Girişimi (GRI), Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC) ve OECD tarafından oluşturulan standartlar ile “ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi Standardı” şirketlere üçlü performans raporlarını hazırlarken rehber olan ilkeler sunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC)

2000 yılında başlatılan **UNGC**, küreselleşmenin artan hızına paralel olarak, sürdürülebilirlik ve kurumsal sorumluluk anlayışları çerçevesinde politika üretmek ve uygulamaya geçirmek üzere oluşturulan en kapsamlı platformdur ve iş dünyası için ortak bir kalkınma kültürü oluşturmak amacıyla evrensel ilkeler öneren, yenilikçi bir kurumsal sorumluluk yaklaşımı olarak değerlendirilmektedir. Yalnızca Birleşmiş Milletler organlarını ve sivil toplumu değil, tüm özel sektör şirketlerini ve kamu kuruluşlarını da kapsayan sözleşme; insan hakları, çalışma standartları, çevre ve yolsuzlukla mücadele konularında küresel çapta kabul görmüş on ilkeyi temel almaktadır. Bu ilkeler doğrultusunda ortak hedefler belirlenmekte ve bu hedefleri benimseyen bütün kuruluşların, hem strateji oluşturma, hem de uygulama aşamasında şeffaflığa dayanan gönüllü katılımı aranmaktadır. UNGC üyelerinden temel evrensel ilkelere ilişkin faaliyetlerini raporlamaları ve bu alandaki performanslarını kamuoyu ile paylaşmaları beklenmektedir.

[\(<http://www.unglobalcompact.org>\)](http://www.unglobalcompact.org)

Küresel Raporlama Girişimi (GRI)

Birleşmiş Milletler Çevre Programı ve UNGC gibi Birleşmiş Milletler programları ile yakın işbirliği içinde çalışan, dünya çapında faaliyet gösteren, kar amacı gütmeyen ve çoklu paydaş yapısına sahip bir kuruluş olan **GRI**'ın misyonu ise, küresel olarak uygulanabilir bir sürdürülebilirlik raporlaması rehberi geliştirmek ve üçlü raporlamayı finansal raporlama gibi rutin ve karşılaştırılabilir hale getirerek yaygınlaştırmaktır.

[\(<http://www.globalreporting.org>\)](http://www.globalreporting.org)

GRI'nın iki yılda bir düzenlediği uluslararası konferanslarda dünyanın çeşitli ülkelerinden iş adamları, akademisyenler, hükümet yetkilileri, sivil toplum örgütü temsilcileri ve mali sektör yöneticileri bir araya gelmekte ve üçlü raporlama alanındaki gelişmeleri değerlendirmektedir. 2010 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilen konferansta (The Amsterdam Conference on Sustainability and Transparency, 2010) raporların kıyaslanabilir olması için, GRI, UNGC ve OECD tarafından oluşturulan standartların ve “ISO 26000”'in entegrasyonunun gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde raporlama yapan şirket sayısının oldukça düşük ve raporların içeriğinin zayıf olduğu, şirketleri raporlama yapmaya teşvik edecek politikalar geliştirilmesi, bu konuda hükümetlerden tüketicilere

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

2020 yılına kadar şirketlerin finansal raporlarının ve sürdürülebilirlik raporlarının bütünleşik tek bir rapor olarak yayınlanmasına yönelik uluslararası bir standart geliştirilmesini hedeflenmektedir.

'ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi Standardı' kurumsal sorumluluklarını yönetmek isteyen tüm kuruluşlara öncelik belirlemeden, paydaş katılımına ve raporlamaya kadar kurumsal sürdürülebilirlik yönetiminin tüm alanlarında yol göstermektedir.

kadar her kesimin üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerektiği konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Şirketlerin mali durumlarını, uluslararası kriterlere göre değerlendiren "Uluslararası Finansal Raporlama Standartları" gibi bir raporlama standardının sürdürülebilirlik konusunda da oluşturulması, üçlü performans raporlamasının zorunlu hale getirilmesi konferansta tartışılan diğer önemli konular olarak dikkat çekmektedir.

Konferansta GRP'nın iki temel hedefi vurgulanmıştır. Birincisi, 2015 yılına kadar bütün büyük ve orta ölçekli şirketlere çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (ÇSKY) konularına ilişkin raporlama yapma, yapmadıkları durumda da bunun nedenini açıklama yükümlülüğünün getirilmesi; ikincisi 2020'ye kadar şirketlerin finansal raporlarının ve sürdürülebilirlik raporlarının bütünleşik tek bir rapor olarak yayınlanmasına yönelik uluslararası bir standart geliştirilmesidir.

Bütünleşik raporlama (integrated reporting) ile ilgili temel ilkeleri oluşturmak üzere Mayıs 2010'da Güney Afrika'da "Bütünleşik Raporlama Komitesi" (Integrated Reporting Committee-IRC) kurulmuştur. IRC, raporlama ile ilgili uluslararası standartları geliştirmek için "Uluslararası Bütünleşik Raporlama Komitesi" ile birlikte çalışacaktır. Bütünleşik raporlama, Johannesburg Borsası'nın kotasyon kriterlerine de dahil edilmiştir.

ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi Standardı

'ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi Standardı', şirketler, hükümetler, tüketiciler ve sivil toplum kuruluşlarından geniş kapsamlı paydaş katılımı sağlanarak geliştirilmiş, Kasım 2010'da yayınlanmıştır. "ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi Standardı", "ISO 14001" ve "ISO 9001" gibi sertifikasyona tabi bir standart değildir. "ISO 26000" kurumsal sorumluluklarını yönetmek isteyen tüm kuruluşlara öncelik belirlemeden, paydaş katılımına ve raporlamaya kadar kurumsal sürdürülebilirlik yönetiminin tüm alanlarında yol gösteren rehber ilkeler sunmaktadır.

http://www.iso.org/iso/social_responsibility

Birleşmiş Milletler Sorumlu Yatırım Prensipleri (UNPRI)

2005 yılının başında, zamanın Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan, dünyanın en büyük kurumsal yatırımcılarını Sorumlu Yatırım İlkelerini geliştirmek üzere bir araya getirmiştir. Süreç, Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi ve UNGC tarafından koordine edilmiş ve 2006 yılında kabul edilen ilkeler hızla sorumlu yatırımların global kriterlerine dönüşmüştür. Birleşmiş Milletler Sorumlu Yatırım Prensipleri aşağıda sıralanan altı maddeden oluşmaktadır:

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Gönüllülük esasına dayalı olan ve katı kurallar dayatmayan ilkeler, ÇSKY faktörlerinin içselleştirilmesi ve yatırım kararlarına entegrasyonuna yönelik detaylı bir çerçeve sunmaktadır.

- ✓ ÇSKY konularının yatırım analizlerinde ve karar verme süreçlerinde dikkate alınması.
- ✓ Katılımcıların ÇSKY hususlarına aktif olarak sahip çıkması ve bu hususları kendi ortaklık politika ve uygulamalarına dahil etmesi.
- ✓ Katılımcılar tarafından, yatırım yaptıkları kuruluşlardan ÇSKY konuları ile ilgili olarak kamuya yaptıkları açıklamalarda şeffaf olunmasının talep edilmesi.
- ✓ Söz konusu prensiplerin yatırım endüstrisinde kabul görmesi ve uygulanmasının teşvik edilmesi.
- ✓ Prensipleri uygulamadaki etkinliğin artırılabilmesi için diğer katılımcılarla işbirliği yapılması.
- ✓ Katılımcıların, prensipleri uygulama ile ilgili olarak yaptıkları çalışmalarını ve kaydettikleri ilerlemeyi raporlamaları.

Gönüllülük esasına dayalı olan ve katı kurallar dayatmayan ilkeler, ÇSKY faktörlerinin içselleştirilmesi ve yatırım kararlarına entegrasyonuna yönelik detaylı bir çerçeve sunmaktadır.

(<http://www.unpri.org>)

AVRUPA, AMERİKA VE GELİŞMEKTE OLAN PAZARLARDA SORUMLU YATIRIMLAR

Gelişmiş ekonomilerde, özellikle Avrupa ve Amerika'da sorumlu yatırımların hacmi ve yönetilen varlıklar içindeki payı son yıllarda hızla artmaktadır.

Gelişmiş ekonomilerde, özellikle Avrupa ve Amerika'da sorumlu yatırımların hacmi ve yönetilen varlıklar içindeki payı son yıllarda hızla artmaktadır.

Sosyal Yatırım Forumu'nun (Social Investment Forum Foundation) 2010 yılında ABD'deki Sosyal Sorumlu Yatırım trendlerine ilişkin yayınladığı rapora göre; Amerika'da sorumlu yatırım stratejileri ile yönetilen varlıklar %380'den fazla bir artışla, 1995'te 639 milyar \$'dan 2010 yılının başında 3,07 trilyon \$'a yükselmiştir. 25,2 trilyon \$ olan toplam yönetilen varlıklar içinde sorumlu yatırımların payı %12,2'dir yani her 8\$'ın 1\$'ı sorumlu yatırımlara yönlendirilmektedir.

Eurosif'in 2010 yılında yayınladığı raporda, kurumsal yatırımcıların talepleri, UNPRI gibi uluslararası girişimler, sivil toplum kuruluşları ve medyanın baskıları, bireysel yatırımcıların talepleri sorumlu yatırımların artmasını tetikleyen faktörler olarak sıralanmıştır.

Avrupa Sorumlu Yatırım Forumu'nun (Eurosif) 2010 yılında yayınladığı, Avrupa Sürdürülebilir Sorumlu Yatırımlar Araştırması Raporu'na göre, Avrupa'da sorumlu yatırım pazarı iki yılda %87'den fazla bir büyüme göstermiş ve 2,7 trilyon Avro'dan 2009 yılı sonu itibariyle 5 trilyon Avro'luk bir büyüklüğe ulaşmıştır. Raporda ayrıca, sorumlu yatırımların artmasını tetikleyen dört temel faktör sıralanmıştır: Kurumsal yatırımcıların talepleri, UNPRI gibi uluslararası girişimler, sivil toplum kuruluşları ve medyanın baskıları, bireysel yatırımcıların talepleri.

Avrupa ve Amerika'nın aksine, gelişmekte olan ülkelerde, sorumlu yatırımların yönetilen toplam varlıklar içindeki payı oldukça düşüktür. EIRIS'in 2009 yılında hazırladığı, gelişmekte olan ülkelerdeki yatırımcılara

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Sürdürülebilirlikle ilgili kriterlerin kotasyon kurallarına entegre edilmesi, en iyi sürdürülebilirlik uygulamaları için ödüller verilmesi, rehberler yayınlanması ve sürdürülebilirlik endeksleri hesaplanması borsaların sürdürülebilirlik konusunda farkındalığı artırmak için aldıkları kararlardan bazılarıdır.

İlişkin raporuna göre, şirketlerin kurumsal sürdürülebilirlik politikalarına ilişkin kamuyu aydınlatma konusundaki eksikliği ve sürdürülebilirlik alanında yapılan araştırmaların yetersizliği bu durumun temel nedenleri olarak görülmektedir.

Rapora göre, sorumlu yatırımlar alanında en çok ilerleme kaydeden ülkeler ise sırasıyla Brezilya, Güney Afrika, Çin, Güney Kore ve Hindistan'dır. ÇSKY faktörlerini dikkate alan şirketlerin hisselerinden hesaplanmaya başlanan sürdürülebilirlik endeksleri, sürdürülebilirlik kriterlerinin kotasyon kriterlerine ilave edilmesiyle ve bu alanda oluşturulan uluslararası normların da etkisiyle söz konusu ülkelerdeki raporlama ve araştırma faaliyetlerini artırmış, sorumlu yatırımlara ilgi yaratmış ve kurumsal yatırımcıların bu alandaki farkındalığını yükseltmiştir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE BORSALAR

Son yıllarda, borsalar, işlem gören şirketlerin sürdürülebilirlikle ilgili uygulamalarının ve maruz kalabilecekleri risklerin kamuya açıklanması için düzenlemeler geliştirmeye ve şeffaflığı arttırmak, sürdürülebilirlik konusunda farkındalığı geliştirmek amacıyla bazı kararlar almaya başlamışlardır. Bunlar, sürdürülebilirlikle ilgili kriterlerin kotasyon kurallarına entegre edilmesi, en iyi sürdürülebilirlik uygulamaları için ödüller verilmesi, rehberler yayınlanması ve sürdürülebilirlik endeksleri hesaplanması olarak özetlenebilir.

Borsaların sorumlu yatırımlar alanında geliştirdiği belki de en etkili ürün ise sürdürülebilirlik endeksleridir.

Dünya'daki ilk sürdürülebilirlik endeksi, 1990'da kurumsal yatırımcılara yönelik araştırmalar yapan ve endeksler üreten bir şirket olan "KLD Research & Analytics" tarafından hesaplanmaya başlanan Domini 400 Sosyal Endeksi'dir.

Finansal piyasalar, yatırımcılar ve şirketlerin sürdürülebilirlik endekslerine ilgisinin artmasına neden olan gelişme ise, Dow Jones ve FTSE tarafından sırasıyla 1999 ve 2001 yıllarında oluşturulan sürdürülebilirlik endeksleridir. Bu gelişme ile sürdürülebilirlik endekslerinin şirketlerin kurumsal performansına etkisini incelemeye yönelik çalışmalar da artmıştır.

Sürdürülebilirlik endeksleri konusunda liderlik yapan Borsaların başında Londra, Nasdaq ve Euronext gelmektedir. Son birkaç yıl içinde Almanya (2007), İspanya (2008), Avusturya (2008), Danimarka (2008), İsveç (2008) ve Norveç (2008) gibi diğer gelişmiş ülkelerde sürdürülebilirlik endeksleri hesaplanmaya başlanmıştır.

Bu alanda yeni endeks hesaplamaya başlayanların önemli bir kısmını

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

gelişmekte olan piyasalar oluşturmaktadır. Pek çok gelişmiş piyasadaki önce sürdürülebilirlik endeksi hesaplamaya başlayan Güney Afrika (2004) ve Brezilya (2005) diğer gelişmekte olan piyasalardaki sürdürülebilirlik endeksleri için öncülük etmişlerdir. Tablodan da görüldüğü üzere, Güney Afrika ve Brezilya hariç diğer gelişmekte olan ülke borsaları son iki yıl içinde sürdürülebilirlik endeksleri geliştirmişlerdir.

Ülke	Borsa	Endeks	Başlangıç Yılı
Güney Afrika	Johannesburg	JSE SRI Index	2004
Brezilya	BM&FBOVESPA	Corporate Sustainability Index	2005
Çin	Şangay Borsası	SSE SRI Index	2009
Endonezya	Endonezya Borsası	SRI-KEHATI Index	2009
Kore	Kore Borsası	Korean SRI Index	2009
Mısır	Mısır Borsası	S&P EGX ESG Index	2010

Borsaların çevresel, sosyal, kurumsal yönetim konularındaki risklerine ilişkin politika oluşturmaları sürecinde şirketlere yol gösteren ve şirketlerin sürdürülebilirlik politikalarına ilişkin bilgiyi de sorumlu yatırımcılara ileten bir platform oluşturmak gibi çok önemli bir misyona sahip olduğu düşüncesinden hareketle, İMKB de 2010 yılında Türk İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ile işbirliği içerisinde “**İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi Projesi**”ni başlatmıştır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Kaynaklar

- BRUNTLAND, G., "Our Common Future: The World Commission on Environment and Development", Oxford, Oxford University Press, 1987.
- EIRIS, Emerging Markets Investor Survey Report: An Analysis of Responsible Investment in Emerging Markets, June 2009.
- EUROSIF, European SRI Study, 2010.
- FREEMAN, R. E., "Strategic Management: A Stakeholder Approach", Boston, 1984.
- KARAGÜMÜŞ, O., "Sürdürülebilirlik Endeksleri: Brezilya ve Güney Afrika Uygulamaları, İMKB Açısından Değerlendirmeler", Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, İMKB, 2011.
- LINDBLOM, C., "The Implications of Organisational Legitimacy for Corporate Social Performance and Disclosure", paper presented at the Critical Perspectives on Accounting Conference, New York, 1994.
- LOPEZ, M. V., GARCIA, A., RODRIGUEZ, L., "Sustainable Development and Corporate Performance: a Study Based on the Dow Jones Sustainability Index", Journal of Business Ethics, 2007
- SOCIAL INVESTMENT FORUM FOUNDATION, Report on Socially Responsible Investing Trends in the United States, 2010
- The Amsterdam Conference on Sustainability and Transparency Executive Brief, "Rethink, Rebuild, Report", May 2010.
- TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLARI BİRLİĞİ, Sermaye Piyasası'nda Gündem Dergisi, Eylül 2010.
- UN GLOBAL COMPACT, Accenture CEO Study, "A New Era of Sustainability", 2010.
- WILSON, M., "Corporate Sustainability: What is it and where does it come from?", Ivy Business Journal, March-April 2003.
- WORLD FEDERATION OF EXCHANGES, "Exchanges, ESG and Investment Decisions", September 2010